

محمد بن قاسم

دوره خلافت ولید بن عبدالملک اموی (۸۶-۵۹۶) در تاریخ اسلام دوره طلائی فتوحات محسوب می شود. زیرا درین دوره، فاتحان بزرگی مانند موسی بن نصیر، طارق بن زیاد، قتیبه بن مسلم و محمد بن قاسم به ظهور رسیدند و در نتیجه شجاعت فوق العاده آنها، قاره افریقا، اسپانیا، ترکستان و سند جزو قلمرو اسلامی گردید و عظمت و شوکت اسلام به اوج کمال رسید.

جوان ترین این قهرمانان مسلمان، محمد بن قاسم بوده است که در شانزده یا هفده سالگی سند را تسخیر کرد و نخستین بار پرچم اسلام را در این سرزمین بلند ساخت. فتح سند بدین قرار است:

راجای سراندیپ به منظور ایجاد روابط دوستانه با خلیفه اموی هدایای گرانبهایی با کشتی مخصوصی ارسال داشت. عده ای از کسانی که تازه مشرف به اسلام شده بودند برای ادای فریضه حج عازم مکه بودند. همینکه کشتی به بندر "دیبول" رسید، دزدان دریائی آن را به غارت بردند و مسافران را همراه با زنان و بچه هایشان اسیر ساختند. می گویند در آن حال یکی از زنان اسیر مسلمان فریاد زد:

"ای حجاج! کجانی؟"

چون این خبر به حجاج ابن یوسف والی عراق رسید، قاصدی نزد راجا داهر فرستاد و اموال و اسیران را ازو باز خواست داهر جواب داد: "من دسترسی به دزدان دریائی ندارم. شما خودتان هر چه می خواهید بکنید."

حجاج از این پاسخ گستاخانه برآشفته و برادر زاده خود محمد بن قاسم را به منظور فتح سند با لشکری گران بدان طرف فرستاد.

محمد بن قاسم از راه سیستان و مکران داخل خاک سند شد و دیبول را محاصره کرد.

پس از نبرد سختی وی اسیران مسلمان را رها ساخت.

پس از آن او به قلعه نیرون حمله ور شد و محصوران قلعه را مجبور به تسلیم کرد. سپس از رود مهران گذشت و با لشکر گران راجا داهر رو به رو گردید. داهر درین نبرد به قتل رسید. و لشکریانش پراکنده شدند. پس از آن تمام شهرهای بزرگ سند مانند برهن آباد و مولتان یکی پس از دیگری به دست وی افتاد و سراسر سند تحت تصرف مسلمانان درآمد.

با حمله محمد بن قاسم به سند در سال ۵۹۲، باب تازه ای در تاریخ شبه قاره پاکستان و هند آغاز گردید و راهی برای فاتحان بعدی مانند سلطان محمود غزنوی (۳۸۷-۵۴۲۱) و سلطان شهاب الدین محمد غوری (۵۹۹-۵۶۰۲) باز شد و سرانجام توسط سلطان قطب الدین ایبک در سال ۵۶۰۲ سلطنتی با شکوه اسلامی در آن دیار به وجود آمد و این سلطنت تا ۵۱۲۷۴ / ۱۸۵۷ م ادامه داشت. بعد از آن انگلیس ها نود سال درین سرزمین حکومت کردند.

در سال ۱۹۴۷ م قسمت شمال غربی و شرقی شبه قاره دوباره به صورت "پاکستان" درآمد. ازین جهت محمد بن قاسم را می توان مؤسس دولت اسلامی در شبه قاره پاکستان و هند دانست.

مسلمانان این دیار، محمد بن قاسم را با احترام فراوان یاد می کنند و او را قهرمان ملی خود می شمارند. زیرا در واقع او بود که درین شبه قاره سلطنت اسلامی را بنای نهاد.

(دکتر آفتاب اصغر)

فرہنگ

قارہ : براعظم	دورہ : دور، عہد، زمانہ
اوج کمال : انتہائی عروج	تاریخ نظامی : فوجی تاریخ
قہرمان : ہیرو، مجاہد	محسوب می شود : شمار ہوتا ہے
بہ منظور ایجاد : قائم کرنے کے لیے	فوق العادہ : بہت زیادہ، غیر معمولی
کشتی : بحری جہاز	سرانڈیپ : سری لنکا
ہمینکہ : جونہی، جیسے ہی	عدہ ای : ایک گروہ، کچھ لوگ
بہ غارت بردند : انہوں نے لوٹ لیا	دزدان دریائی : سمندری ڈاکو
نبرد : جنگ ، لڑائی	برآشفت : وہ ناراض ہو گیا، بھڑک اٹھا
پراکندہ شدند : وہ بکھر گئے، منتشر ہو گئے	رود مہران : دریائے سندھ
ادامہ داشت : قائم رہی	باب نوینی : ایک نیاباب
دولت : حکومت ، سلطنت	موسس : بانی
	شبه قارہ : برصغیر

مجبور / وادار بہ تسلیم کرد : ہتھیار ڈالنے پر مجبور کر دیا۔
بندر دیبول : دیپل کی بندرگاہ جو موجودہ کراچی کے قریب واقع تھی

تمرین

۱- مندرجہ ذیل سوالات کے فارسی میں جواب دیجیے۔

- ۱- فاتحان بزرگ دورہ خلافت ولید بن عبدالملک کہ بودند ؟
- ۲- جوان ترین این فاتحان بزرگ کہ بود ؟
- ۳- اولین فاتح مسلمان سند کہ بود ؟
- ۴- علت و نتیجه حملہ محمد بن قاسم بہ سند چہ بود ؟
- ۵- چہ کسی از سلاطین اسلام در شبہ قارہ پاکستان و ہند سلطنت اسلامی را بہ وجود آورد ؟